

ТРИ ЦЕНТИ в Зап. Держ. Америки ПЯТЬ ЦЕНТІВ Заходньою

Тел. "Свобода": BERGEN 4-0897 — 4-0237 — Тел. У. Н. Союз: BERGEN 4-1016

THREE CENTS in the U. S. of America FIVE CENTS Elsewhere

КОМУНІСТИ ЦЕ НЕ ПАРТІЯ, А КОНСПІРАЦІЯ

ДОВОДИТЬ ПРОКУРАТОР В СУДІ ПРОТИ ОБВИНУВАЧЕ-
НИХ ПРОВІДНИКІВ.

Нью Йорк, 12 жовтня. — Після покінчення виводів оборони в процесі проти членів американського комуністичного Політбюро, прийшов до слова федеральний прокуратор Джон Ф. Ке. МакГогі. У першій частині своєї промови, яка тривала неповних три години, прокуратор заснував головні цілі й методи Комуністичної партії в Америці від початку її існування, а окрему увагу звернув на її діяльність у пововісних часах. У цій частині він ствердив на підставі доказів, що Комуністична партія це не законна політична партія, як це намагалися представити самі обвинувачені й їх оборона, а змова людей, які наважалося, як наслідок скинути уряд Злучених Держав на таких зразках, як це вони зробили в Росії в 1917 р. Підсудні в цьому процесі це не хто інший, а директори такої політики, які слухають наказів з закордону і роблять це в інтересі Соев'єт. "Іх навчання, як виказують докази, стверджують, що соціалізм можна встановити тільки насильним скінченням й знищенням нашої форми конституційного уряду" — підкреслює ще раз прокуратор.

Підчас промови прокуратор наводив документи й книжки, які були зголошені до протоколу й свідомства самих підсудних та свідків, щоб засвідчити свої твердження. Підчас того панувала велика тиша в судовій залі й ніхто не дивав до підсудних, що він думає, за вимком адвоката Гері Сечера, який підмішувався час до часу.

Другу частину промови залишив прокуратор на четвер перед полуднем. Після полудня федеральний суддя Гарольд Р. Медіна, який проводив процесові неповних дев'ять місяців, ухвалив зібрати документи перебіг розправи й зміст промов адвоката оборони й прокуратора та передати справу до вирішення лаві присяжних суддів.

СУД ВІДКИНУВ 14 ВНЕСКІВ В ПРОЦЕСІ ПРОТИ БРИДЖЕСА.

Сан Франциско. — У процесі проти Гері Бريدжеса, обвинуваченого в кривоприсязці підчас вибирання горожанських паперів, федеральний суд відкинув 14 внесків оборони, які мали на меті недопустити до судової розправи. Бريدжес є провідником морської юні на Західній побережжі. Він є родом з Австралії, а загальний погляд про нього такий, що його діяльність серед робітництва є диктована комуністами.

З ПЕРЕСЛУХАННЯ НАД ПРИДАТНІСТЮ ЗВРОУ.

Офіцери воєнної марінарії даліше довели на переслухання в комісії палати репрезентантів, що деякі роди зброї, закуплені департаментом оборони, не надаються для своєї цілі під теперішню пору. Перед у критичі веде адмірал Вільям Галсі, який закликає, що бомбардувальники В-36 надаються хіба як мета для ворожих куль підчас облоги. Найбільше дісталося до сирекретарів оборони, Луїсові Джансові, який каже, що вповні підтримує програму президента.

ПАРАДИ З НАГОДИ ДНЯ КОЛУМБА.

З нагоди Дня Колумба, який в деяких стейтах признаний державним святом, відбулися в різних містах паради й походи. У Нью Йорку взяла участь

ТРУМАН ПРО ПАН-АМЕРИКАНСЬКУ ПРОГРАМУ ЄДНОСТІ

Вашингтон, 12 жовтня. — Президент Труман у слові до амбасадорів Ради Організації Американських Держав сказав, що ця організація повинна створити провід для втримання репрезентативної демократії у всіх американських республіках. Ці замітки сказав Труман з нагоди відвідин всіх амбасадорів південно-американських республік в Дні Колумба у Білому Домі. Привітні звернули спеціальну увагу на вислів президента: "У між-американській системі ми цілковито знаємо засаду не вмішування у внутрішні або закордонні справи будь-якої американської республіки". Зібрання амбасадорів зареєстровано на фільмах, а після того президент повстав з свого крісла й запросив амбасадора Джозефа Д. Чарлса з Гаїті, як дучого голову ради, щоб він зайняв його місце в кріслі й дозволити президентові вголосити промову з нагоди Дня Колумба.

АМЕРИКА НАЗИВАЄ НЕЗА- КОННИМ УРЯД СХІДНОЇ НІМЕЧЧИНИ

Вашингтон. — Злучені Держави назвали незаконним уряд Східно-Німецької Республіки, яку створили Соев'єти й заявили підтримку Америки для Західно-Німецької Республіки, яка повстала з американської, британської й французької зон. Секретарстейт Дін Ачесон, у своїй пресовій конференції відмовив Східній Німецькій праву промовляти в імені її населення, а тим менше в імені всієї Німецьчини, коли дані її уряд, ані її соев'єтські пани не дозволили на свободний вибір. Водночас Ачесон заявив, що Західні Аліанти не будуть переговорювати про мир так довго, як довго буде існувати конкурентний режим у Східній Німецьчині. Ачесон ще раз пригадав, що Соев'єти роблять усе те для пропаганди між німцями.

ОКРЕМО ОБГОВОРЮВ АЧЕСОН ПРОТЕСТ ПОЛЬЩІ, ЧЕХІЇ, РУМУНІЙ І УГОРЩИНИ ПРОТИ ЗОРГАНІ- ЗУВАННЯ ЗАХІДНОЇ НІМЕЧЧИНИ

Окремо обговорював Ачесон протест Польщі, Чехії, Румунії й Угорщини проти зорганізування Західної Німецьчини й заявив, що Америка відкидає такий протест, як не об'оснований.

ДЖЕСУПА ПОСИЛАЮТЬ НА ДАЛЕКИЙ ХІД НА СПО- СТЕРІГАЧА

Загальний амбасадор, Філіп С. Джесуп, відіде незабаром на Далекий Схід, щоб там приглянутися положенню й прибирати з першої руки інформації про поширення комунізму в Китаю й його небезпеки для інших азіатських країн. Це оприлюднив сен. Там Коналі, голова комісії закордонних відносин. Запитаний у цій справі секретар Дін Ачесон, відповів, що це ще не певне. У справі признання комуністичної китайської республіки Ачесон сказав, що уряд ще не має планів. Так само не хоче Ачесон обговорювати цієї справи з прем'єром Індії, Негру, хіба, що Негру самий цю справу порушить.

Прем'єр Негру, який є державним гостем у Вашингтоні, відідав колишню резиденцію Джорджа Вашингтона в Мавіт Вернон у Вірджинії й гріб Незнаного Вояка на цвинтарі Арлінгтон. З ним їздила його жінка, донька, сестра й гіндуський амбасадор.

П-НІ РУЗВЕЛТ ПРО СОВЕТСЬКУ ОГОРО- ЖУ УКРАЇНИ

Лейк Соксес, 13 жовтня. — Замість усіх соев'єтських фраз про "щасливе" життя в Соев'єтському Союзі, п-ні Рузвельт волила б, щоб Соев'єти відкрили свою огорожу та показали, чи за нею справді є такий прекрасний город, що про нього вони говорять. Вона заявила це в Соціальному Комітеті Генеральної Асамблеї, відповідаючи на закиди "українського представника" Івана Демченка щодо умовин в деяких колоніях. П-ні Рузвельт говорила: "Я дуже бажала б, щоб він (Демченко), вголослюючи ці дуже честотливі промови, уможливив нам заглянути нашими власними очима за огорожу (соев'єтського) городу. Мур довкола чудового городу, що не має входу, не допомагає нам наслідувати добрий приклад того, що може діятися за муром".

АНГЛЕЦЬ ПРО МОСКОВСЬКУ СЛУЖБУ МАНУЛЬСЬКОГО

НАЗИВАЄ ЙОГО МІНІСТРОМ БЕЗ МІНІСТЕРСТВА, БЕЗ
АМБАСАДОРІВ І БЕЗ ПОЛІТИКИ

Лейк Соксес, 13 жовтня. Британський представник в Генеральній Асамблеї Об'єднаних Націй, генеральний прокурор Герті Шокрос, виявив вчора, що світ далеко не є такий найісний щодо справжнього положення України в Соев'єтському Союзі, як це могло б здаватися. Відповідаючи на виступ "міністра закордонних справ" під-соев'єтської України, Дмитра З. Манульського, Шокрос, говорив: "Я мушу сказати, що я відчуваю подив до його (Манульського) відваги дозволити собі говорити про Австралію як про хлопця з хору Злучених Держав й Британії. Тепер я вже не цілком певний щодо значення хлопця з хору, але я мушу схилити голову перед кращим знанням під цим оглядом пана Манульського. Ніхто краще не міг би знати завдань хлопця з хору, як міністер закордонних справ, що не має міністерства закордонних справ, не має амбасадорів й не має закордонної політики, за винятком тої, яку диктує Кремль".

Навряд чи можна б в коротких словах схилити краще ганебну роллю московського холода з титулом українського міністра закордонних справ. Переданий на іншому місці виступ кардинала Спелмана й п-ні Рузвельт на подібні теми в одному тільки дні, дозволяють на деякі інтересні рефлексії.

БОЙД ОРР ДІСТАВ МИРОВО НАГОРОДУ НОБЛЯ

Осло, Норвегія, 13 жовтня. Комітет Нобля норвежського парламенту повідомив, що мирову нагороду Нобля на 1949 рік признано британцеві, лордові Бойдові Орові, спеціалістові в прохачуванні та авангардистові за світовий уряд. Лорд Орр має 69 років й раніше він був генеральним директором Організації Прохачування й сільського господарства в Об'єднаних Націях. Нагорода вносить 156,290 норвежських корон, отже около 22 тисячів доларів. Комітет, як звичайно, не виявив подвійної причини признання йому цієї нагороди, але загально вважється, що Ора відзначено за його змагання до світового федералізму.

ПОРУШЕННЯ ЛЮДСЬКИХ ПРАВ СОВЕТСЬКИМИ СА- ТЕЛІТАМИ НА ПОРЯДКУ ГЕН. АСАМБЛЕЇ

Лейк Соксес, 13 жовтня. Спеціальний Політичний Комітет Генеральної Асамблеї Об'єднаних Націй рішив вчора піддати під загальну дискусію Асамблеї американське обвинувачення щодо порушення гарантованих мировими договорами основних людських прав комуністичними урядами Болгарії, Мадярщини й Румунії. Сьогодні на пропозицію Злучених Держав мало б відбутися голосування в справі передачі того обвинувачення під правний розгляд та висношення Міжнародного Трибуналу Справедливості в Гаазі. Американське обвинувачення відноситься до порушення людських прав і мирових договорів.

КАТОРГА ДЛІ ГРЕКІВ В СОВЕТАХ.

Атени, 13 жовтня. — Грецький уряд очікує тепер соев'єтської відповіді на свою ноту з протестом проти масових арештів та висилки на каторжні роботи греків в Соев'єтському Союзі. Соев'єтські власті мали внаштувати поперх 17,000 греків в Грузії та всіх серед не людсько жалких умовин депортувати на каторжні роботи. Масову акцію проти греків поведено за те, що деякі з них були виявлені бажаннями вернутися до Греції.

ШКОЛА НАРОДНИХ ТАНЦІВ ДЛЯ ДІТЕЙ В НЬО ЙОРКУ

Завтра, 15-го жовтня, в Нью Йорку буде відкрита школа українських народних танців для дітей, яку вестимуть відомі зі своєї активності серед американсько-української молоді та знавчі українських народних танців Володимир Бакад й Оксана Авраменко. Школа матиме своє приміщення при 59 Сейнт Марк Плейс в Нью Йорку, а лекції відбудуватимуться кожної суботи від години 2 до 4-тої після полудня.

АМЕРИКАНСЬКА РЕЗОЛЮЦІЯ ДЛЯ СКРІПЛЕННЯ О. Н.

В ПРОТИВАГУ ДО СОВЕТСЬКОЇ ПРОПОЗИЦІЇ ДОГОВОРУ
МІЖ ВЕЛИКОДЕРЖАВАМИ, АМЕРИКА ДОМАГАЄТЬСЯ
ТОЧНОГО РЕСПЕКТУВАННЯ ЧАРТЕРУ О. Н. ВСІМИ
КРАЇНАМИ.

Лейк Соксес, 13 жовтня. — В противагу соев'єтській пропозиції окремого договору про ненапад між великими державами, американська делегація в Генеральній Асамблеї Об'єднаних Націй приготувала резолюцію в справі необхідності респектування чарту Об'єднаних Націй та лояльної співпраці в цій міжнародній організації всіх її членів. Тоді були б теж зайві договори між великодержавами. Американська резолюція в цій справі вже мала б бути готова та приготувана в порозумінні з британським урядом. Вона мала б бути запропонована вже, правдоподібно, з початком наступного тижня, як соев'єтський представник в Політичному Комітеті Генеральної Асамблеї почне аргументувати свою резолюцію, запропоновану в його інавгураційній промові при відкритті сесії. Злучені Держави й Британія рішили виступити проти соев'єтської пропозиції великодержавного "договору для скріплення миру", вважаючи його дискримінаційним для інших країн, як теж за спробу легалізації теперішнього поділу світу на два табори. Це становить є незвичайної ваги, бо воно свідчить, що хоча західні потуги не мають агресивних намірів, вони ще далеко не погоджуються з теперішнім політичним станом в Східній Європі. Тому теж вони відмовляються від соев'єтської пропозиції в справі договору для "скріплення миру" коштом поневолені Соев'єтами половини Європи. Американська резолюція щодо точного виконання чарту Об'єднаних Націй всіма її членами, означає рівночасно домагання таких перемін в соев'єтській Східній Європі, які відповідали б цьому чарту, отже насамперед звільнення поневоленіх народів та привернення ім суверенності й всіх належних їм демократичних прав.

МОЖЛИВІСТЬ ВКЛЮЧЕННЯ БЕРЛІНУ ДО ЗАХІДНОЇ НІМЕЧЧИНИ

Франкфурт, 13 жовтня. — Американський високий комісар в Німецьчині, Джон Дж. МакКлей, заявив вчора кореспондентам, що західні аліанти продовжують розглядати можливість включення західних секторів Берліна до західно-німецької федеративної республіки. Рішення в цій справі він запозив на найближчий час, можливо, вже в найближчому тижні.

НА ДЗВИЧАЙНІ СЕСІЯ ФРАНЦУЗЬКОГО ПАРЛА- МЕНТУ В СПРАВІ УРЯДУ.

Париж, 13 жовтня. — На сьогодні скликало надзвичайну сесію французької Національної Асамблеї, завданням якої є вислухати програмовий декрет про новопризначеного прем'єра Жіль Моша та прийняти або відкинути новостворений ним уряд. З поінформованих джерел заявляють, що Мош запропонує головну програму господарської відбудови та зокрема стабілізації платні й цін, що було безпосередньо причиною відставки уряду прем'єра Кейя.

КОМУНІСТИЧНІ АРМІЇ ДО- ХОДЯТЬ ДО ПЕРЕДМІСТЬ КАНТОНУ.

Гонг Конг, Китай, 13 жовтня. — Передні стежі комуністичних армій підійшли вчора на 35 миль до Кантону, столиці національного уряду, доходячи вже до передмість. Дальший похід большевиків докінчить припинення в односторонній битві, в якій національні війська мали головну повітряну перевагу.

ВІДКРИТО АМЕРИКАНСЬКИЙ КОНСУЛЯТ В БЕНГАЛІ.

Калькута, 13-го жовтня. — Прем'єр Пакистану відкрив вчора перший американський консулят в Дакці, Бенгалі. В інавгураційній промові він висловив надію, що це спричинить до дальшого закріплення пакистансько-американської приязні. Американський консулем є Чарльз Вайтерс.

СВОБОДА

UKRAINIAN DAILY

FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except Sundays, and holidays by the Ukrainian National Association, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City 3, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1130 of Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

ПЕРЕДПЛАТА:		SUBSCRIPTION RATES:	
Ha рік	\$7.00	One year	\$7.00
Ha рік року	\$3.75	Six months	\$3.75
Ha рік місяці	\$2.00	Three months	\$2.00
В Джерсі Сіті і Закордоном:		Foreign and Jersey City Rates:	
Ha рік	\$10.00	One year	\$10.00
Ha рік року	\$5.25	Six months	\$5.25
Ha рік місяці	\$2.75	Three months	\$2.75
Часо з понеділка (англійською Частинкою):		Monday's Issue (the Ukrainian Weekly, English language supplement):	
Ha рік	\$2.50	One year	\$2.50
Ha рік року	\$1.50	Six months	\$1.50

Кожна зміна адреси коштує 10 центів.

За оголошення редакція не відповідає.

Адреса: "СВОБОДА" P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N. J.

ЗІЙШЛИСЯ: СХІД І ЗАХІД

Загально беручи, коли в Америці говориться сьогодні про „схід“ то мається на думці Росія. „Захід“ це європейські й американські демократичні країни. Між тим „сходом“ і „заходом“ існує не тільки ідеологічний конфлікт, але ведеться ще й холодна війна. Та тим разом мова про інший „схід“, такий, який американський нарід вигадає. Представником того Сходу є Пандіт Негру, перший прем'єр Гіндустанської республіки. Не прибув він до Злучених Держав, щоб ліквідувати конфлікти і миритись, а на те, щоб ще сильніше закріпити приязнь двох великих, вільних країн.

Що відвідини Негру не є звичайною подією, пізнати наглядно по тому, як його вітали. Сам же президент держави вийшов на летувське поле на зустріч. Привіт преси був теплий і щирий ще й тому, що сам Негру є великою духовою індивідуальністю і зручним політиком, що пізнати найкраще по тому, що знайшов розв'язку для своєї країни оставати як республіка в Британській Спільноті Народів, очолюваний королем.

Негру є нині гостем Злучених Держав, себто є в гостях у найбільшого приятеля Індії ще з таких часів, коли в Індії велася боротьба за її автономні права, зг. за повну незалежність. Американський нарід завжди симпатизував з тою боротьбою і давав нагоду її представникам здобувати собі в Америці й в світі пораз більше число прихильників висвітлювання конфлікту з вічевих трибун чи іншими пропагандними засобами. Треба теж ствердити, що й американський уряд, зокрема в часі урядування Френкліна Д. Рузвельта, впливав на різні ладні на англійський уряд, особливо на Вінстона Черчілля, щоб змінив свою політику в відношенні до Індії й погодився з самостійними змаганнями цієї країни. Все це Негру добре знає. Він певно з радістю вступав на землю „цеї великої країни“, як він сам висловився. Міг він теж вірити в щирість слів президента Трумана, що вигадає його „улюбленого й шанованого провідника великої країни вільного народу“ та запевняв, що він знайшовся між щирими приятелями.

Відвідини Негру треба захищувати до таких міжнародних подій, що можуть мати далекосяглі наслідки. Комуністичний Китай, що проголосив своїм „найбільшим приятелем“ Сталіна та Росію, є великою загрозою для незалежної Індії. Негру є завзятим противником комуністичної диктатури. Він добре знає, яких засобів вживав московський імперіалізм та як повстають при допомозі комуністичної інфільтрації новачні вільні й незалежні „народні республіки“. Одну з таких мас він уже під боком. Але комуністичний Китай є теж великою загрозою й для Америки. Ця загроза була б навіть катастрофальною, коли б так Москва поширила сферу своїх впливів на цілу Азію, в тому теж і на Індію.

Коли думати над тим, то ясно, що відвідини Негру треба так розуміти, що це велика „вільна країна вільного народу“ зо сходу відвідує велику „вільну країну вільного народу“ на заході, щоб поговорити з нею про справу спільної оборони перед спільним ворогом. Річ ясна, що про це так ясно не говориться в офіційних виступах і заявах, але не улягає найменшому сумніву, що головна ця оборона заставляє тісно зв'язувати вільний схід Азії з вільним заходом Європи та Америки.

Лев Ясінчук.

ЗАВДАННЯ УКРАЇНСЬКОЇ ШКОЛИ НА ІМІГРАЦІЇ

Сьогодні, в початках усадовлення нової української імміграції, ще нема змоги цій новій імміграції творити свої повні українські школи, що давали б право державної школи. Нова імміграція — раз, що ще не має до розпорядження грошей (на тему добуття грошей треба би окремо поговорити) і два — навіть її примітивні приміщення давніх шкіл служать сьогодні часто за тимчасові приміщення напливаючих свіжих іммігрантів. Але є окремих місцях українські початкові школи — вечірні, чи цілоденні. Їх треба вдержати за всяку ціну, підсилити, поліпшити, справити у власне русло, надати їм один напрям

та подбати, щоб ці школи заповнили українською молоддю. Як завдання мали б виводити українські школи в Америці? Таке питання ставили вже й давніше й навіть не погане його відповідали. Тільки з різних причин такі школи не завжди примінялися до влучної відповіді. Сьогодні можна звести відповідь на це питання до такої основи: українська допоміжна, чи повна школа має скріплювати характер української дитини, побудований на засадах християнської моралі. Українська дитина в Америці мусить бути в спроможності читати українську книжку, мусить знати основні

Комуністична політика й тактика

(З судового процесу в Нью Йорку).

Федеральний суддя Гаролд Р. Медіна, який проводить судовий розправу проти членів американського комуністичного Політбюро, доказав, що він знає спосіб, як довести розправу до кінця і передати її під осуд присяжних суддів. Треба надіятися, що після приблизно дев'яти місяців американська публіка довідається, чи підсудні провинилися проти законів Злучених Держав, чи тільки проти неписаного морально-суспільного кодексу, визнаного цілим цивілізованим світом. Та безогляду на те, чи комуністи будуть покарані чи звільнені, широкі кола американського громадянства вже довідалися з акту обвинувачення й зізнання свідків про комуністичні методи й затії, уживані для повалення теперішніх законних урядів, а зокрема уряду Злучених Держав і цілого американського суспільного ладу.

Коли йдеться про кількість членів Комуністичної партії, то чисельно це невелика сила — 70-80 тисяч людей — в порівнянні з 145 мільйонами всього населення Злучених Держав. Але тому, що загальна американська перед цю судовою розправою не мав спроби довести до кінця про методи діяння цієї групи, він теж не міг знати, яку велику небезпеку вона становить. Щоб населення не могло довідатися навіть на цій розправі про майстерно придумані й практиковані способи й засоби для підготовки майбутнього суспільного й політичного перевороту, самі підсудні, як й їхні оборонці, вживали деяких досі небувалих в американських судах підступів, щоб не допустити самої справи до суду, а потім, щоб не було її на світлі прокуратором і свідками, а при кінці, щоб удержати її передачу присяжним суддям до вирішення.

Коли ж остаточно вдалося судді перебороти ці небувалих труднощі, аж тоді на світлі в суді період комуністичної політики від смерті президента Рузвельта в 1945 р. Акт обвинувачення проти комуністичних провідників зладжений на підставі Протиконспіративного Акту Смита з 1940 р. Американський загаль мав нагоду довідатися, як комуністи думають здійснити марксистські теорії про завлащення суспільного капіталу державою й як працюють створені для цього комуністичні ячейки. До прояснення таких засад і практик дуже багато причинилося своїми свідками Федеральне Бюро Інвестицій.

Перед очима американського громадянства пересунулися в судовій залі переміни в комуністичній політиці від 1945 р. Отже чули ми про напрям Бравдера переміненні на „ленінізм“, потім на „ревізіонізм“, а вкінці на „чистий марксизм“. Саме оцей чистий марксизм має послужити комуністам за зброю при наміренні скинути американського уряду, як твердили урядові свідки.

Зізнання урядових свідків можна було довідатися, що зміна в комуністичній політиці була б прийшла навіть тоді, коли б остався в живих президент Рузвельт, на якого комуністи покладаються як на свого приятеля. Це пізнати з цього, що доручення американським комуністам для зміни напрямку політики видав французький комуніст Жак Дікльо ще за життя Рузвельта.

Луїс Буденц, колишній редактор комуністичної газети „Дейлі Воркер“, який покинув комунізм, виявив у суді, що на однім засіданні американського комуністичного Політбюро в 1945 р. вирішено повернути бравдеризму до ленінізму на знак повного послуху наказам з Європи. Він теж виявив, як такі переміни відбуваються, а саме: Предсідник говорить 3-4 години про події, які дають підставу до зміни, а тоді інші члени по черзі встають і заявляють свою згоду без дискусії. Потім йдуть вказівки, як треба поширити новий напрям через секції, клуби й ячейки.

З судового розправи довідалися американська публіка про тайні комуністичні школи в таких промислових осередках, як Бостон, Шікаго, Детройт і Ст. Луїс, де навчають засад марксизму-ленінізму. Теж довідалися публіка про поширювання комуністичних газет та видавництва і про діяння партійних книгарень.

Тепер знаємо, що кожен член Комуністичної партії мусить належати до клубу, який закладають в фабричних будинках і громадах. Низка клубів лучиться в секцію, секція стоїть під доглядом повітового, а потім під доглядом державного предсідника. Над державними й дистриктовими організаціями існує краєвий комітет, вибраний краєвим зїздом раз на два роки. У практиці однак напрям в часі між одною й другою конвенцією диктує оце Політбюро, тобто члени Краєвої Ради, яка опинилася тепер перед судом.

Місцеві клуби це не самі тільки товариські клуби для втримування марксистських засад, але місця вишколу провідників. В тій цілі визначніші

Микола Чубатий.

Четвертий Конгрес Американських Українців та визволення України

За три тижні збереться в столиці Америки, нині наймогутнішої держави в світі, Четвертий Конгрес Американських Українців. Це той щотрирічний сойм українців, жителів Злучених Держав, що має переглянути дотепер зроблене та намітити, що конкретно треба зробити нині найбільшій збірності українців поза Союзом, щоб бути добрим громадянами Америки та вірними спільнодіячниками України. Ми щасливі, що тепер інтереси обох країн — Америки та України — близькі, коли не тотожні. А часи нині справді передомові. Світ увійшов в цю стадію, що скоро може прийти до зудару сил чорної комуністичної реакції та поневолення людини зі силами волі людини та її права бути собою по власній владі.

Перегони в зброєннях довго тривати не можуть, бо вони економічно знищують обо ворожі собі світи, тому всі знаки на небі та на землі говорять, що стоїмо перед новою-світо-

члени клубу дістають наказ іти до партійної школи, про існування якої нічого не відомо прилюдно. Часом такі школи укріпи в лісах та корчах, де з ними переводять не тільки вправи в шкільних залах, але й „фізкультуру“ на вільних площах. Там такі члени вчать основної комуністичної дисципліни на військовий зразок.

Як така дисципліна переводиться в практиці можна довідатися час від часу з комуністичних виступів. Тоді публіка часто не розуміє, як це можливо, щоб комуністична топа могла виконати такі дисципліновані обороти, бо не знає нічого про оці школи дисципліни.

Як зразок дисципліни треба вважати послух наказам, щоб одні члени відверто говорили що вони комуністи, а інші, щоб цього відлекулася. На суді стверджено, що звичайний член, коли його виберуть до проводу, відкидає членську карту і вже саме його становище є для нього легітимною причиною до партії. Так, наприклад, свідок Герберт А. Філіпс: „Мені наказали присягати, що я не був членом Комуністичної партії“.

Федеральний прокуратор, вказуючи на таку організацію, заявив, що „це є справжня небезпека“ для прилюдного ладу. Побачимо, що скаже ще судейська лава.

вою катастрофою. Це накладає на американських українців обов'язок бути в цей історичний час зазізно сконсолідованою групою, що могла б поважно свою цеголку праці доложити до перемоги світу демократії над світом тиранії, а тим самим допомогти теж українському народові остаточно визволитися. Буде наша солідарність за морем, в Америці сильніша, буде наша активність живіша, так і значення наше в цій країні буде більше, а наша допомога у визволенні України буде видатніша. Все це стоїть в тісній залежності одно від одного.

Перша та найважливіша річ, щоб на IV. Конгресі Американських Українців сконсолідувалися американські українці всіх політичних орієнтацій, крім комуністів, та всіх реалістичних світоглядів в одно сильне політичне тіло. Розуміючи цю основну справу для американських українців теперішній УККомітет, що дістав мандат від попереднього, Третього Конгресу у Вашингтоні, очолювати політичну працю американських українців, звернувся не тільки до всіх громадських організацій американських українців, діючих по лоодинокх скупченнях, але також до всіх політичних груп, досі в Конгресовім Комітеті незаступлених, щоб вони з огляду на грізне світове положення взяли через свої організації активну участь в IV. Конгресі Американських Українців. Вступ на IV. Конгрес Американських Українців нині відкритий для всіх українців крім комуністів, тому українці всіх груп та всіх світоглядів повинні на ній наїтись.

Ми рівночасно свідомі, що в міру того, як щирі бажання всіх американських українців до єдності будуть більші, а розуміння ваги хвилі буде рости, всі проти-українські сили вийдуть на фронт, щоб солідарну акцію американських українців паралізувати та не допустити до скоординованого сил американських українців. Ми свідомі, що в першу чергу розвинути свою підрипну роботу проти тислого об'єднання американських українців явні та скриті комуністи, ця добре зорганізована пята колонна, правдиве терня в живім організмі Америки та України. Про активізацію їх праці подбає червона Росія.

Проти об'єднання американських українців на IV. Конгресі напевно теж розвине свою працю біла Росія, впливові на американським суходолі Білі

ні з того часу, коли то в „краю“ була ще школа зо старосвітським учителем. Тому така школа відпихала дітей. Інакше було там, де вчитель послугувався модерними засобами навчання, а ще коли він був рідний. В такому селі чи містечку діти тікали з дому до школи.

Не всі теперішні вчителі в Америці мали нагоду набутти теоретичну науку й перейти практично під вправним оком досвідних педагогів. Деякі — щоправда — мають вроджений педагогічний талант; такі визначаються особливо. Але багато з теперішніх учителів мають добру волю стати дійсно добрими вчителями. Їм треба це умовлявити. В інтересі майбутнього української імміграції треба цю їхню жагу заспокоїти. Це можна провести на відповідних ваканційних курсах. Можливі на півудачні, чи й невдачі спроби в тому напрямку, не повинні відрашувати. При допомозі цілого

росіяни, оборонці російської імперії, напевно „найдуть“ поміж американськими українцями своїх полюбачів, тих невиліковних малоросів, що в ім'я чужих московських інтересів стануть розбивати єдність американських українців, щоб ослабити їх силу та щоб допомога американських українців справі визволення України була слабшою та менше успішною.

Діяльність п'яторосійських чинників як залишків довікової неволі українського народу завалила попередню, Третю Українську Державу зперед тридцяти літ; ці самі сили й нині стане мобілізувати Москва, біла та червона, щоб паралізувати всяку збірну, солідну, а тим самим успішну акцію американських українців.

Якими способами треба нам помагати Америці в ці критичні часи, вказуватимуть нам далі американський уряд та американські громадянські організації. Але як допомогти Україні докінчити її остаточний та вирішувальний бій за свободу та власну рідну державу, то на це треба нам самим шукати відповіді й це є головним завданням IV. Конгресу Американських Українців.

На рідних землях зводять український нарід нерівний бій з найстрашнішою потворою людської історії, з червоною Кремлем. Це бій за саме існування нації винищеної окупантом фізично, та духово. Це головний відтінок українського визвольного фронту. Він мусить бути сильно підкріплений другим відтинком боротьби на дипломатичному фронті поза Україною, серед тих сил світу, що заінтересовані в противобольшевицькій боротьбі. Це наш відтінок, фронту заокеанських українців.

Четвертий Конгрес, подібно як парламент кожної вільної нації, мусить застановитися над способами бою на цій другій відтинку фронту. Він мусить подбати про матеріальні середники для тої боротьби.

Немає сумніву, що найважливішим способом боротьби за визволення України на цій відтинку є доцільна та розумна інформація аглоосаського світу про українську справу. Немає сумніву, що на випадок зудару та побіди демократичного світу, англосакський світ буде рішати про новий порядок світу. Він також рішатиме про долю України. Тому відтінок активної боротьби українського народу на рідних землях мусить спиратися на сильний відтінок доцільної інформації світу про Україну в повалення кремлівської тиранії. Йде про це, щоб українські жертви в Карпатах, в польських болотах та на всіх просторах України не були змарновані, але щоб були відповідно скапіталізовані на рахунок визволення України.

(Докінчення на стор. 3-тій).

тутешнього українського громадянства вони мусіли би вдатися. Ця допомога була б чисто моральної натури. Коли дана громада сказала б своєму вчителю, що не може його зайняти в школі, доки він не покінчить відповідних курсів (очевидно, якщо б вони були зорганізовані), то майже певно, що й кожний учитель, який цього потребує, піде їх кінчити.

Обставина, що вчителі часто сповняють службу дяків, не була би поважною перешкодою. В кожній громаді найдуться такі, що на короткий час можуть дая, заступити, як це водиться в тих випадках, коли дая захворіє, покине парохію, чи парохія його покине. Навіть коштів вдержання не були б непролазно пере-

(Докінчення на стор. 4-тій).

ЖОВТЕНЬ — МІСЯЦЬ ДОПЛАТ ДО ПЕРЕДПЛАТИ І ПРЕСОВОГО ФОНДУ „СВОБОДИ“!

ДОПОМОЖІТЬ „СВОБОДІ“ РАЗ В РОЦІ, ЩОБ ВОНА МОГЛА ДОПОМАГАТИ ВАМ НА КОЖНОМУ КРОЦІ! ВИШЛІТЬ НЕГАЙНО СВОЮ ДОПЛАТУ ДО ПЕРЕДПЛАТИ І СВОЮ ЩЕДРУ ЖЕРТВУ НА ПРЕСОВИЙ ФОНД!

СПІЛЬНИМИ СИЛАМИ

На просторі останніх кількох десятиріч український народ перебував великій втраті. На руїнах австрійсько-угорської монархії та царської російської імперії повстала була у 1917 р. велика українська держава. — Її вибороти коштувало наш народ великі жертви у людях. — Часи лихоліття, які прийшли по втраченні нашої державності, — особливе жальні роки більшовицької та гітлерівської окупації наших земель коштували наш народ мільйони жертв. І ті жертви ще не закінчені, бо довідуємося про подальше систематичне винищення нашого народу червоними московськими сатрапами, нищення наших церков, інститутів, вивоження українського населення з його материка у далекі концентраційні табори на повільну, а певну загибель.

В таких умовах наша спільнота повинна тепер особливо дорожити кожним українським чоловіком, який знайшовся по той бік більшовицької залізної заслонки.

А тих українців — чи то примусово вивезених на роботи у Німеччину чи то політичних емігрантів є ще у таборах в Європі десятки тисяч. Це наші селяни, робітники, інтелігенція, старі і молоді, дітвора. На них сьогодні звернені наші очі, до них линує наша думка, бо ми мусимо їх за всяку ціну зберегти від фізичного знищення. За це тяжить на нас відповідальність перед народом та історією.

Ми мусимо змобілізувати всі наші сили, щоб повести як слід нашу допомогую акцію рятунку чи то тим, що перебувають ще у таборах скитальців, чи теж тим, що перебувають на наш континент.

Хтонебудь захоче у цьому допомогти, — чи це будуть організації чи самотні особи, — їх імена будуть записані в історії нашого лихоліття, — як імена добродіїв — золотими буквами.

Більш чим два роки минуло від повстання в Злучених Державах організація українських імігрантів „Самопоміч“. Центральний Цього Товариства знаходиться у Нью-Йорку, а закорпорована є вона в Департаменті стейту Нью-Йорк під ч. 25348. — Після змісту уступу 2-го свого статуту „Самопоміч“ є установою національно-громадського і добродійного характеру. А далі, вона є теж організацією, б. е. з п. а. р. т. і. н. о., себто вона у своїй роботі стоїть понад політичні партії і групи. — Філії цієї організації знаходяться в Нью-Йорку, Філадельфії, Шікаго, Джерзі Сіті, Ньюарку, Честері, Елізабет і в інших місцевостях є вони в стані організування.

Товариство „Самопоміч“ повстало не тому, щоб догодити амбіції гурта скитальців, що то вони його оснували і не на те, щоб свої членів відгородити від співжиття з нашою давнішою іміграцією та їхніми організаціями.

Завданням „Самопоміч“ є допомогти і поглибити звязки нових імігрантів з давніми. Б. ч. л. н. о. „Самопоміч“ може бути не лише новий імігрант, але також і давній, — кожному вступ сюди є вільний.

Впродовж двох років наші б. скитальці що знайшлися на вільній землі Вашингтона ввійшли вже в глибоке громадське життя нашої давньої іміграції. Сьогодні майже кожний б. скиталець є вже членом Українського Народного Союзу та інших українських давніх місцевих організацій.

Організуючи самотинно всякі імпрези культурного значіння чи приймаючи активну участь в тих імпрезах, що їх організують давні українські імігранти, наші б. скитальці дали доказ, що не бажають відгороджуватися від давніх імігрантів китайським муром.

Товариство „Самопоміч“ є теж установою добродійною. Чи існування більшої кількості українських добродійних організацій є недоцільне та шкідливе? Чи можна заборонити комусь добродійну, харитативну працю? Кожний здорово думаючий мусить сказати, що ні. Адже кількість нещасних скитальців, які потребують допомоги є така велика, — що акція допомоги переходить зразиліся спроможності 3. У. Д. Комітету та інших поменших установ та організацій чи церковних комітетів. Коли глянемо для порівняння як акція допомоги скитальцям є зорганізована у других народів, як нап. поляків, жидів і др. — то завважимо те саме явище: організація, яка несе поміч скитальцям та наладжує на початках їх життя — є не одна, — а їх є чимало.

Сьогодні на стійках, звідкіля йде поміч такій дрібній дітворі, нашим сестрам і братам, які перебувають у ДП таборах у Європі, — стоїть не тільки наша давня українська іміграція в Америці. Поруч неї рама об рама, плече об плече стоять і діляють теж б. скитальці. Тисячі ашуранів та значні грошеві жертви, що їх вислали б. скитальці через ЗУАДКомітет чи Католицьку Акцію є цього проречистим доказом. А в тім є немала заслуга відділів „Самопоміч“ — які ведуть між своїми членами відповідну акцію.

Тільки спільним зусиллям, скоординованою працею — давні і нові українські імігранти зможуть улегчити недолю потребуючих нашої допомоги скитальцям в таборах ДП у Європі чи новоприбулим. А яке значіння має скоординована, спільна праця, доказом цього є хочби факти, що в Джерзі Сіті — при спільній акції Переселенного Комітету — відділу „Самопоміч“ і українців, мешканців Ессекс Стріт повелося прибувшим на дніх скитальцям дати на перші дні над їх головами, прохартчуття, розміщення на мешканнях і працю. Крім грошевих жертв, які на допомо-

гову акцію переселенчу складає місцева давня наша іміграція — б. скитальці, члени відділу „Самопоміч“ в Джерзі Сіті оподаткували себе на ту ціль жертвою в висоті одногоденного свого заробітку — і хоч самі недавно тільки прибули сюди і важко боряться зі щоденними видатками для своїх родин, — охоче вплачують цей добровільно на себе наложений податок.

Так багато писалося у „Свободі“ про чесноту терпимості, толеранції. Нехай наша давня іміграція буде зглядом існуючих Відділів Товариства „Самопоміч“ толерантною, в розумілою. Не дошукуюся між нашою давньою і новою іміграцією терт. Працюймо всі разом спільно і гармонійно. Чеже у нас всіх плыве та сама українська кров, бе те саме українське серце.

Евген Ярич.

Четвертий Конгрес Американських Українців та визволення України

(Докінчення зі стор. 2-го)

Дотепер інформаційну акцію вів Український Конгресовий Комітет вже п'ятий рік своєму щасливому публікацією „Український Квартальник“. Ледви чи в історії новочасного українства на терені англосаского світу була дотепер видавана така основна та така всесторонна публікація як „Український Квартальник“. Ледви чи котра публікація дійшла так глибоко до найповажніших кругів англосаского світу, як оце видавництво Конгресового Комітету, що вневдові закінчить п'ятий рік свого існування появою вже 20-тої книжки. Річ ясна, що даліше публі-

кування „Українського Квартальника“, зосередження при ним всіх найкращих духових українських сил поза Советами, що могли б щось корисного написати для вивчення української визвольної боротьби, це одно із головних завдань Четвертого Конгресу Американських Українців. Він мусить основно подумати над матеріальним та безпеченням „Українського Квартальника“, та над поширенням його передплати серед американських українців, зокрема серед молодого покоління.

Конгресовий Комітет, як один із головних партнерів Пан-Американської Конференції у великій частині причиняє до видавання другого періодичного видання в англійській мові „Український Бюлетин“, що повнить серед англосасів прекрасну інформаційну роботу про біжучі події дня. Український Бюлетин вже запустив коріння серед англосаского світу, тому його продовжування так само потрібне, коли відтнок дипломатичної боротьби за визволення України має бути вдержаний.

Американським українцям треба ще конечно дібратися до рішальних кругів американського політичного світу, до дипломатичного світу Об'єднаних Націй тощо. Досі цей відтнок праці був виконуваний з браку гроша доривочно, тільки інтервенціями і в міру потреби. Ця праця мусить бути на IV. Конгресі Американських Українців налаштована планово. Ми мусимо дібратися до тих американських кол демократичного світу, що будуть мати важке слово у повенному світі. Вирінає конечна потреба оснувати постійне Українське Бюро в Вашингтоні, постійне співробітництво на терені Об'єднаних Націй.

Душею нації та животною силою, що держить її при житті є національна культура, матася, мому замість мосу, пахтати — пахну замість пахчу... де дрібниці, що ніяк не поменшують вартості цього доброго підручника.

У третій частині подано зразки відміни (між ними зайві форми активного дисприкметника теп. часу), словник, карту території української мови (треба додати: головної території і спис найважливіших параграфів у книжці. Все те буде сповняти добру службу в скорій орієнтації.

Д-р Кость Кислевський.

НОВА КНИЖКА: „A MODERN UKRAINIAN GRAMMAR“

Між новими книжками треба назвати в першу чергу недавно видану фотолітографію граматику української мови для американських та англійських студентів п. з. „A Modern Ukrainian Grammar“ by George Luckyj, M. A. University of Saskatchewan and Yaroslav B. Rudnycky, Ph. D. Free Ukrainian University in Munich. The University of Minnesota Press, Minneapolis. (1949. — Preface. Contents. 1-186).

Ця замітна публікація двох українських філологів являється якраз у таку пору, коли питання про науку української мови в Америці набирало щораз більшої актуальності. З одного боку помітне зацікавлення цією справою серед тутешніх українців, що досі не мали спроможності зазнайомитися із найкращою формою української мови; з другого боку таж і чужинці бажать вивчати її. А ця книжка має всі дані до того, щоб її рекомендувати не тільки студентам, але й кожному читачеві. Гарний зміст, добрий методичний підхід до студента, легка англійська мова, прості і зрозумілі закінчення та правила, добрий піділ лекцій, добрий словник, багатство словосполучень і приповідок — це особливості підручника. За англійську частину його відповідає перший автор, за українську другий. В англійській мові подано тут у вступі практичні відомості про число українським мовля, про мовну те-

риторію, азбуку, фонетичну транскрипцію, вимову звуків, термінологію, правопис, похдження і характеристичні особливості української мови, про головних письменників, що поклали основ літературної мови. — Тут треба б справити рік видання „Енеїди“ — на 1798. Також поділ діалектів на північний і південний сьогодні трохи захитаний. У реченні (стор. 4.): Since 1917... треба поставити: in the Ukraine.

У другій частині пояснено у 39 лекцій структуру мови (пропустити частку), при тому правила виведено дорогою індукції від найлегших і основних до рідших, тяжких прикладів із української літературної мови, що їх зібрав другий автор на основі своєї граматики для німців. Англійські розділи до перекладу мають зв'язок з темами і правилами відповідних лекцій, чого не можна сказати про ідіом та приповідки. Було б побажання збагачення англійських розділів виїятками з американської та англійської літератури.

Українські розділи з писемства будуть здебільшого надто тяжкі для чужинців. Пересада в уживанні доброзвучності (і-й), зайві подвійні наголоси в коротких словах, деякі дублети в формах (християн і християнів, старостів і старост), відміна слова — любов — у множині, деякі незвичайні наголоси (ведмедича), неправильні слова: листонош замість листонос; мамуся замість

НА ПРЕСОВИЙ ФОНД „СВОБОДИ“

Жертви, надіслані на цю ціль, як теж добровільну доплату до передплати „Свободи“, потверджуємо з подякою проголошенням в цій рубриці.

Ліста: ч. 4.

Відділ:

Жертва:

Відділ:	Жертва:	Відділ:	Жертва:
Проф. Роман Силья Стоцький \$10.00	132 Дмитро Печар	133 Мйрон Литвин	2.00
Д-р Никифорак Сава	143 Андрій Никун	144 Michael Dewalt	2.00
Paul Choptoma	156 Григорій Гашч	158 Василь Мисак	2.00
Микола Щербанович	158 К. Шпш	160 Theodore Mutch	2.00
Іван Воробець	175 Петро Вруцький	175 Ларіс Семеген	4.00
Андрій Богдан	179 „О. Н.“ (Ст. Луїс)	184 Іванук Нукла	5.00
Володимир Столяр	194 Іванук Нукла	195 Андрій Астроб	2.00
Петро Коцур	199 Гр. Матурич	200 Марія Іванушко	2.00
Андрій Грицишин	204 Мйрон Констатин	204 П. Сокалчук	5.00
Ткач Володимир	206 Іван Затонський	206 Дмитро Войко	2.00
Федір Гипн	206 Іван Затонський	206 Остап Кравець	2.00
William Babey	206 Остап Кравець	207 Рева Микола	2.00
Андрій Кіналь	207 Рева Микола	215 Мих. І Анастасіа Кердаль	2.00
Терещук Михайло	215 Мих. І Анастасіа Кердаль	218 Михайло Бурій	2.00
Мандзенко Йосип	218 Михайло Бурій	220 Іван Трегубчук	2.00
Володимир Мельничук	220 Іван Трегубчук	221 Микола Вагріл	2.00
Іван Яворський	221 Микола Вагріл	227 Марта Парічук	2.00
Іван Скакун	227 Марта Парічук	238 Іван Загорулько	2.00
Круцько Дмитро	238 Іван Загорулько	239 Микола Пелех	2.00
Силья Осип	239 Микола Пелех	241 Григорій Гайковий	2.00
Із забави в ш. В. Мудрак	241 Григорій Гайковий	247 Петро Сас	2.00
Ірина Дмитрак	247 Петро Сас	247 о. Василь Махник	2.00
Олександр Сулим	247 о. Василь Махник	286 Мйрослав Крипулч	3.00
Григорій Бішак	286 Мйрослав Крипулч	286 Ярослав Почапський	2.00
Д-р Ляпрон Каліменч	286 Ярослав Почапський	286 Олександр Пристай	1.00
Вадик Петро	286 Олександр Пристай	277 Василь Дердич	2.00
Томас Каліар, переділ.	277 Василь Дердич	277 Мартинюк Андрій	2.00
Йосиф Сильшечник, переділ.	277 Мартинюк Андрій	285 Роман Добос	5.00
Антін Мельник, переділ.	285 Роман Добос	292 Михайло Найдз	2.00
Юрій Федорич	292 Михайло Найдз	293 Stephen Olekhu	2.00
5 Дмитро Самбой	293 Stephen Olekhu	301 К. Галачинський	2.00
5 Войтиский Адам	301 К. Галачинський	310 Михайло Леню	2.00
5 Михайло Васараб	310 Михайло Леню	324 Микола Сидорак	2.00
17 Anna Sarris	324 Микола Сидорак	324 Тео. Phillips	2.00
20 Philip Stefansky	324 Тео. Phillips	325 Л. Шевченко	2.00
33 Анеля Харидчак	325 Л. Шевченко	325 Іван Бішко	5.00
42 Володимир Лелет	325 Іван Бішко	327 Анастасія Палак	2.00
45 I. Manichur	327 Анастасія Палак	330 Володимир Баронський	2.00
52 Яків Ягодницький	330 Володимир Баронський	342 Дитячий Володимир	2.00
54 Антія Маланчук	342 Дитячий Володимир	361 Тарас Когут	3.00
55 Семен Суєс	361 Тарас Когут	361 Коцюбій Василь	2.00
67 Іван Гала	361 Коцюбій Василь	361 Носиф Галчич	2.00
67 Paul Yaluk	361 Носиф Галчич	361 Петрик Михайло	1.00
76 Michael Zidonik	361 Петрик Михайло	364 Іван Бдаль	3.00
76 Gnativ Василь	364 Іван Бдаль	370 Микола Хабинець	2.00
76 Петро Цап	370 Микола Хабинець	370 Григорій Василішук	2.00
76 Володимир Лискович	370 Григорій Василішук	372 Юліан Голіський	2.00
76 Горішній Григорій	372 Юліан Голіський	385 Василь Редич	2.00
81 Іван Іванюк	385 Василь Редич	390 Казимир Олександр	3.00
82 Михайло Гиронч	390 Казимир Олександр	403 Микола Дзидик	2.00
83 П. Талатник	403 Микола Дзидик	438 Стефан Терлецький	2.00
93 Прус Михайло	438 Стефан Терлецький		
94 Кавенський Микола			
94 Грабар Степан			
106 Григорій Дацьків			
122 Ліля Давидчук			
185 Іван Яковський			
130 о. Петро Полятишин			
130 Логиков Яків			

Большевики це досконало розуміють і щоб постійно тримати Україну в поневоленні, вони винищують українську культуру в Україні. Поза рідною землею найшлося багато високо вартісних духових сил українського народу. На еміграції є його найвища наукова установа Наукове Товариство ім. Шевченка, заслужене своєю великанською працею впродовж 75 літ. Українська національна культура мусить знайти свою допомогу від американських українців для життя та для майбутнього відродження української нації.

Четвертий Конгрес Амери-

канських Українців повинен зібрати найкращих вибранців американських українців людей найбільше громадсько відповідальних та найбільше активних. Памятаймо, що ці люди мають явитися у Вашингтоні вже за 3 тижні. Тому поспішаймо з вибором делегатів. Тільки байдужі на страждання рідної землі не відізнаються на зазив проводу американських українців — їхати на їх Конгрес. Тільки зрадники України будуть намовляти не брати участі в парламенті неприважливій української збіроти поза межами советської тиранії.

ПІДРУЧНИК АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ

ЮРІЯ ЛУЦЬКОГО
ФОНЕТИКА, ПРАВОПИС, СКЛАДНЯ, СЛОВОВТІР і т. д.
включаючи англо-український словник (понад 3,000 слів).
280 сторін. — Ціна \$3.00 за прим.

Замовлення враз з належністю слати до:
"SVOBODA" BOOK STORE
81-83 Grand Street (P. O. Box 346) Jersey City 3, N. J.

ВИПЕРЕДІЛА СВОЇХ РОБЕСНИЦЬ. — Сандра Дейвіс з Філадельфії не має ще місяця, але вже їй витягнули одного зуба, а на той, що залишився на передівказу пальцем мати, як це бачимо на картині.

СТАРШІ І МОЛОДІ!

ЗБИРАЙТЕСЯ І ПРИХОДІТЬ НА

ВЕЛИКИЙ БАЛЬ

З НАГОДИ 30-РІЧЧЯ СУРМИ

В НЕДІЛЮ, 23. ЖОВТНЯ 1949

Побачите найкращу фільму „МАРУСЯ“. Забавитесь до рана при першорядній музиці.

ВЕБСТЕР ЗАЛІА щойно відновлена. Найкраща в Нью-Йорку. Фільма, Баль, все за одну ціну лише ОДИН ДОЛЯР І 20 цент. ВСІ ПРИХОДІТЬ! Не опустіть!

Гостям раді. — Балевий Комітет.

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

НЬО ЙОРК, Н. Й.

Доповідь Ю. Степового.

Заходом 10 Відділу ОДВУ в Нью Йорку відбулася 1 вересня ц. р. вже друга з ряду доповідь, що їх виголосили новоприбулі імігранти. На цей раз чисельно зібрана українська громада мала приємну зустріч з новоприбулим з Європи відомим журналістом-письменником Юрком Степовим. Автор історичних повістей про боротьбу українського народу за свою суверенність — „В херсонських степах“, „Зв'язкова Віра“, „Син Закарпаття“, „Срібна земля в огні і бурі революції“ — виступив з доповіддю на тему: „Українське революційне підпілля в Києві за часів німецької окупації 1941-43 років.“

Прелегент відтворив прив'язним широким полотнищем відважної і жертвенної боротьби українського підпілля в Києві проти німецького наїздника. Перед слухачами повставали живі картини неймовірних тортур у київському гестапо, розстріли кращих синів українського народу в роках Бабиного яру під Києвом та безмежна відданість підпільників-революціонерів українській справі.

Зібрані зі затаєним відихом вислухали надзвичайно цікаву і змістову доповідь, яка насичена була героїчними і разом з тим трагічними переживаннями підпільників. Зокрема прелегент багато зупинився на участі в київському підпіллі представників західних українських земель, які продерлися через фронт до золотоверхого столиці України, щоб разом із своїми братами наддніпрянцями взяти участь в боротьбі проти гітлерівських орд.

Доповідач пригадавав імена героїчно загиблих у Києві синів Срібної Землі — Закарпаття: Івана Рогача, Кузьмика Петренка, Ірляського; представників Галичини: Домазара-

ЗАВДАННЯ УКРАЇНСЬКОЇ ШКОЛИ НА ІМІГРАЦІЇ

(Продовження зі стор. 2-го).

шкодою. Здебільша курсанти приходили б на власний кошт. Полекшою для них було би, якщо в місці курсів була б зорганізована на кооперативній основі спільна харчівня. Та це зрештою до самої справи не належить. Як такі курси мали б бути зорганізовані, це вже окрема справа сама до себе. Вони мусили б вирівнювати освітній рівень учителів, дати їм ширше знання й мати при тому на оці ту концентрис, щоб учителі зміogli оживити свою школу та зацікавити нею дітей, що їх віддають їм батьки в опіку й на виховання.

Немаловажною справою є підручники вживані в школах. Є вони тут в Америці всякого роду. Одні з них більше, другі менше підходять. Чим вони більше пристосовані до українського життя в рідному краю, тим менше відповідні для американських дітей. Скільки коштів потягнуло за собою передрукування деяких з тих підручників в Америці! А все ж вони мало відповідають засади тутешньої української школи. Доказом на те — нарікання учителів і батьків, що діти тільки з примусу ходять до української школи. Головніми причинами такого стану — окрім приміщення, це спосіб навчання й підручники.

Здається, що кожний, кому дійсно залежить, щоб українська школа в Америці могла вивязатись зо свого завдання, мусить притакнути, що в дотеперішньому стані українського шкільництва такі, треба би поробити деякі зміни, особливо — з огляду на поширену мету будучої школи.

Діброву, Оршана-Чемеринського, волинців, буковинців і наддніпрянців та підкреслив, що своїми жертвами і кровю вони довели соборність ідей боротьби за Україну.

Найцінніше однак в доповіді було те, що сам прелегент є живим учасником цього підпілля і разом зі своїми товаришами по боротьбі й недовлі пройшов новітні тортур в гестапівських застінках, а пізніше у концтаборі. Отже його виклад був не якоюсь фантазією чи переказом слів інших людей, а дійсністю пережитою самим доповідачем. Це відчувалося в кожному слові, в кожному реченні, яке говорилося від щирого серця і наболілої душі.

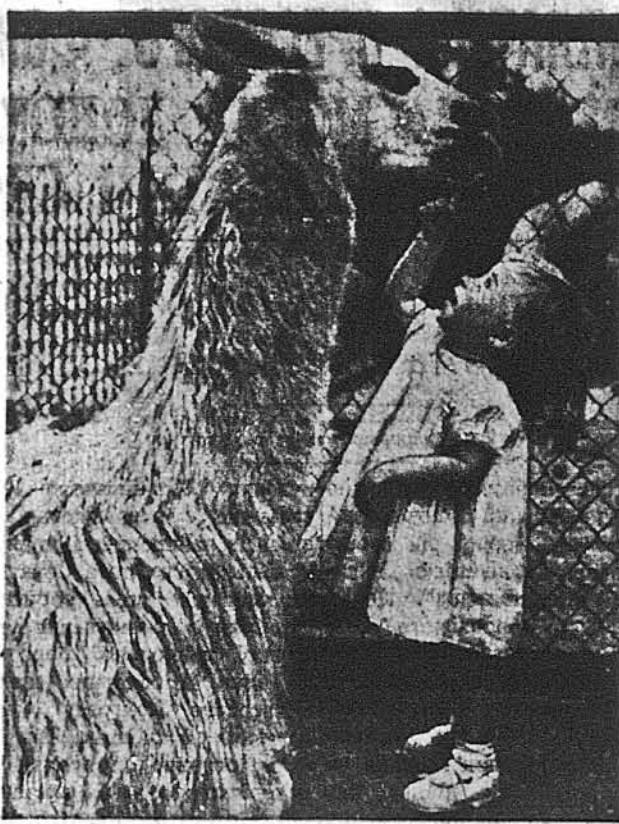
Прелегент закінчив цю справу цікаву доповідь чудовим епілогом до своєї книжки „Син Закарпаття“: „Пройде час і зотліють у Бабиному Яру благододні кістки синів Закарпаття. Ні старенька матуся, ні молодий брат, ні найменша сестра не знатимуть їхніх могил. Але в моїй пам'яті ніколи не згаснуть страшний і трагічний осінь проклятого 1942 року. Тебе проклинаю, страхітлива осінь! Ти, кровожадний жовтень, забрав на той світ найкращих моїх друзів, вірних синів і дочок нашого многострадального народу, ти пролив моря крові найдорожчих людей нашої нації. Доки сонце світитиме над святим градом стоїлним Києвом, наші земляки не забудуть тебе, зловіщий жовтень! Вічна пам'ять Вам, Рогачі, Петренки, Ірляські, Кобрини, Домазари, Назаренки, Романові, що склали свої буйні голови за великі ідеї свого народу. Вічна слава Вам, Лілі і Лесі — гідні дочки нашого рідного Києва, що пройшли найжахливіші страхотні гестапівських тортур і не зігнулися перед окупантом! А ви, новітні вандалі, в зеленій уніформі із білими черепами на кашкетах, увійдете в нашу історію, як найбільші варвари в світі, як жалюгідні повторювачі, що знайшли такий безславний кінець на ганебному шнурку у Нюрнберзі. Нехай земля вам буде каменем, джигісхани мого знедоленого краю!“

Д-р Володимир Михайлів.

НЬО КЕСЛ, ПА.

З забави на народні цілі.

Другого жовтня б.р. відбулася в домі громадян Василя й Катерини Мудрак гостина з нагоди 40-річчя їхнього подружжя життя. Забаву улаштували дітидошка Марія й її муж Осип Собчак, син Мико-

ЛЯСКОТИННЯ, З ЯКОГО ОБОЄ ДУЖЕ РАДІ.—Мала Морін Шіле, що має заведи 16 місяців, дуже любить бувати в зоологічному городі в Лондоні, в якому найбільше припала їй до вподоби ляма, яку вона залюбки ляскотить, як це бачимо на картині. Ляма так це полюбіла, що як побачить Морін, то зараз прилякає, щоб їй улегшити ляскотиння.

ШУКАЮТЬ СВОІХ РІДНИХ

УВАГА: Зголошуючись на розшуки до З.У.А.Д.Комітету прохайтеся на початку листа доконче подати під яким чином в розшуках було надруковане прізвище особи, яка вас, чи яку ви шукаєте.

За листами чи адресами від скитальників прохайте звертатись безпосередньо до З.У.А.Д.Комітету, адресу якого подано при кінці.

ла й його жінка Марія. На гостині були прив'язні їхні діти й унуки, а теж ближчі й далішні приятелі зі Шерон, Елвуд Ситі й Честон, Па. Після скінчення гостини відспівано традиційне „Многая Ліва“ і виголошено низку промов. Новоприбувши зі скитальщини, О. Вересюк з Шерон, Па., і Микола Макар обговорили точніше положення нашого народу, пояснили, як зростає народна свідомість, а вислідом таких промов була збірка у висоті \$20. З них вислано на Пресовий Фонд „Свободи“ \$2, а решту до З.У.А.Д.Комітету в Філадельфії. Жертви зложити. Василь й Катерина Мудрак \$5, Л. Столиця \$2, а по \$1: О. Попів, п-ні Лисогір, М. Макар, М. Мудрак, П. Гергенротер, П. Собчак, І. Мисько, І. Лисогір, А. Мундзяк, Клябон, М. Дашко, М. Столиця, О. Вересюк.

Зголошуючись на розшуки не забувайте вложити вашу жертву на покриття поштових і бюрових видачків та за виграту часу на полагодження вашої справи.

ГРУПА — ЛИСТИ ДО

18978 До Таборових Управ в Німеччині і Австрії! Просимо оголосити, що Салюк Василь з с. Пальчинці (Збараж) і Решітник Юстима з с. Токи, Збараж, пошукує Марія Салюк-Іванів з Америки. Голостися в З.У.А.Д.Комітеті у Філадельфії під ч. 18978.

18979 Дмитрів Мартин сина Дмитра з с. Діброва, Долина, від Михайла Дмитрова.

18980 Гіряка Івана з с. Ванькова, Ліско, від Пельо Івана.

18981 Савінського Тадеуша родину з Бофало від Євгенії Савінської.

18982 Чуплак Теодора з Літина від Мись Марії з д. Чуплак.

18983 Потюк Марію, дочку Атаназія і Марії Юрочка з с. Гніла, Турка, від Ціко Йосифа й Катерини.

18984 Дубик Миколу з с. Острів, Золочів, від сестри Марії з Лабінських Маринівич.

18985 Василя Капка від Гарасима Адама.

18986 Сніхальську з д. Голдек з Гнезна, Познань, від Мельниченко Марії.

18987 Кравець Данька й Антона, Петрика Миколу та Плюську Олександру всіх з с. Воля Яворова, Сянік, від Кравця Михайла.

18988 Карабін Миколу з с. Хроплин, Станіславів від Анни Карабін-Матусевич.

18989 Семчинин Михайла з с. Любше, Бібрка, від Мерка Григорія.

18990 Тітку Настуню, або Анастасію з дому Домчак з с. Стінава Нижня, Стрий, від Євгенії Лецюк-Лейсавнік.

Спортові Вісті

УСК — В YONKERS, N. Y.

В неділю, 16. жовтня 1949, на гринці Tibbets Road Park в Yonkers, N. Y., відбувся чергова лігова зустріч наших футболістів за першество Східного Дистрикту. До змагань проти Italian Sporting Club, Yonkers, N. Y., вийшли 1. команда Українського Спортового Клубу — в найсильнішому складі. Початок змагань в год. 2:45 після полудня. До гринці Tibbets Road Park в Yonkers, N. Y., доїздили субвесом Van Cortlandt Park (242nd St. and Broadway, Bronx, N. Y.), а з останньої станції їдуться Street Car 2 до Lincoln Park, де пересідаються на Street Car 4 — що доїздить до Tibbets Road.

Друга команда УСК-у зустрічається за першество Р. Дивізії з New World Club, New York, в год. 1:00 на ул. Marble Hill Field — 225th Street and Broadway, N. Y. C. IRT Broadway Trains to 225th Street Station, N.Y.C.

За провід УСК-у:
Прудис.

18991 Семканич Петра з с. Соколиків Гірські, Турка, від сестри Евфемії Цуцлякової.

18992 Сабов Марію з дому Карбаванець і Сабов Йосифа з с. Невіцке, Ужгород, від Карбаванець Михайла.

Голоситись на адресу:
UNITED UKRAINIAN AMERICAN
RELIEF COMMITTEE
P. O. Box 1661, Philadelphia, U. S.

ПОСМЕРТНІ ЗГАДКИ

Для 25. вересня 1949 року помер у 75. році життя

ІВАН ІВАШКО,
член Бр. св. Івана Хрестителя, від. 247 У. Н. Союзу в Блімington, Дел.

Покійний походив зі села Губичі, пов. Доброміль, Зах. України. До Братства і Союзу вступив 1909 року. Похоронений у селі Розалію, три сини Василя, Стефана, Михайла і три доньки Анна, Марія і Євгенія.

Похорон відбувся 28. вересня в домі жінки, 606 S. Claymont St. до правосла. церкви св. Петра й Павла, ватак на Graceland Memorial Cemetery, Wilmington, Del. — В. Н. П.!

П. Сас, секр.

Для 9. жовтня 1949 р. помер у 58. році життя

МИКОЛА ГУЗАР,
член відділу 414 У. Н. Союзу в Нью-Гейвен, Конн.

Покійний родився в селі Стриліч, пов. Бібрка, Зах. України. До Союзу вступив 1939 року. Похоронений у селі Дружину Марти, сина Петра, Василя і Стефана та дочку Ольгу зм. Марію.

Похорон відбувся 12. жовтня з похоронного заведення в Бренфорд, Конн. — В. Н. П.!

Гелена Бріанська, секр.

ШИФКАРТИ
ПРОДАЄМО НА ВСІ КОРАБЛІ

ГРОШІ посилаємо до всіх країн і виплачуємо на останній пошті.
АФІДЕВІТИ, петції та інші потрібні документи на спровадження кривних і знайомих до Америки зі скитальщини та інших країн.
ПРОДАЄМО доми та всякого роду бизнес. У всіх справах звертайтеся до звісного
НОТАРІАЛЬНОГО БЮРА.
S. KOWBASNIUK
277 EAST 10th ST., Near Ave. A NEW YORK 3, N. Y.

ЗБОРИ ВІДПІВ У. Н. СОЮЗУ

ВУНСАКЕТ, Р. АН. — Триквартирний збори Тов. Запорозька Січ, від. 206, відбувся в неділю, 16. жовтня, в год. 1. пополуночі, в парафіяльній селі, 74 Геррис Еве. Просимо всіх членів прийти на ці збори, бо будуть важні справи до обговорення і полагодження, як також будуть звіти уряду і контролі за третій квартал. — І. Околіта, пр.: І. Кокільський, секр.

ФІЛАДЕЛФІЯ, ПА. — Бр. св. Володимир, від. 105, повідомляє своїх членів, що місцеві збори відбулися в неділю, 16. жовтня, в год. 2. пополуночі, в домі Громади Наїстан, 2061-2063 Ул. Просимо всіх членів прийти на ці збори, як також привести нових членів. Крім полагодження інших справ, збори вивернуть делегатів на Український Конгрес, який скликає до Вашингтону У.Н.К. на день 5. і 6. листопада. — Управа.

НЬОАРК, Н. ДЖ. — Місячні збори Тов. Чорноморська Січ, від. 14, відбулися в середу, 19. жовтня, в год. 8 вечір, в домі Чорноморської Січ, 508 — 18 Еве. Просимо всіх членів прийти на збори і привести місячні вклади, бо нема часу обійти всіх членів. Взялимо всіх членів взяти участь у 55-річчю ювілею У. Н. Союзу, що відбувається в неділю, 23. жовтня. — За уряд: М. Васараб, пр.: М. П. Отрок, секр.

ПОДЯКА.

Щиро-сердечне Спаси-Вір Ви. Паноту Нумейкам Михайлові і Теталі з Union, N. J., за спровадження нас до Америки та влаштування на працю. Спеціальну дякуємо за тимчасове надання нам свого мешкання. За таку сердечну і дружню підтримку, головно в перших днях, яка є гідна до наслідкування кожному, що раз щире українське Спаси-Вір!

Паноту Анна, Марія, Павло, Романа, Надія і Зенон.

ПОШУКУВАННЯ

Пошукуємо РІДНИХ та ЗНАЙОМИХ зі села Струтин Нижній, повіт Долина, в селі Станіславів, Галичина. Прошу зголоститись на адресу:

JOSEF MELNYK
c/o Dr. F. A. Moss,
Seminary Post Office,
Alexandria, Virginia.

Пошукує брата ТЕОДОРА ІВАСІВ з села Горихівці, пов. Перемишль, який прийшов до У.Н.А. тому 2 місяці і мабуть перебуває на фермі в околиці Балтимор, Мерленд. Хто знає про нього, або він сам, прошу зголоститись на адресу:

ANDREJ IWASIW
c/o Matthew Komar
8 German Square, Pittsburgh 3, Pa.

МУЗИЧНІ ТВОРИ
ОЛЕКСАНДРА КОШИЦЯ

повне посмертне видання.

УКРАЇНСЬКІ НАРОДНІ ПІСНІ

на хори мішані, чоловічі і жіночі.

ПІСНІ ІСТОРІЧНІ

Збірник перший — \$1.50

Збірник другий — 1.00

Збірник третій — 1.00

Замовлення wraz з грішми слати до:

СВОБОДА
Box 346, Jersey City 3, N. J.

ВЕТЛЕГЕМ, ПА. — Збори Бр. св. Дмитрія, від. 288, відбулися в неділю, 16. жовтня, в год. 1. пополуночі, в галі парафіяльній, 235 Карбон ул. Уряд просить членів прийти на збори, бо є важні справи до полагодження. Довують члени повинні прив'язати свої вклади. — За уряд: М. Брус, пр.: Д. Мушастий, кас.; А. Давидюк, секр.

ПОВІДОМЛЕННЯ

Подасмо до відома всіх українців, що живуть тепер в Каліфорнії, що перед кількома тижнями зорганізовано в Лос Енджелесе відділ „Українського Народного Союзу, якого урядниками є:

Dr. H. G. SKEHAR, пресідник,
7815 Crenshaw Blvd.,
Los Angeles 43, Calif.

P. SYLCHAK, секретар,
656 Solano Ave.,
Los Angeles 12, Calif.

Mykola Novak, касієр,
1811 Effie St.,
Los Angeles, Calif.

У справах членства в У. Н. Союзі просимо писати на адресу секретаря відділу, або теж на адресу котрогонебудь з урядників відділу:

Н. Сильчак, секр.

НАПРАВА ПЕЧЕЙ

ВСІ ЧАСТИ — ДО НАПРАВИ ПЕЧЕЙ

вуглець, газових, нафтових, орглічів парю в гарячому водю, як також усіх нові печі можете дістати в

STOVE MFRS CORP.,

182-186 Mulberry St., Newark 1, N. J.

БЕЗПЛАТНА ПРОБА

на ревматичні болі

АРТРИТИЧНІ

Коли Ви ніколи не вживали ліку званого ROSSE TABS на ці незначні мускулатурні недомогання й болі, злучені з ревматизмом і запаленим жм, або з нервовим запаленням, то чому не спробувати його СЬОГОДНІ на наш кошт.

Йогс вживають тисячі людей впродовж 25 років.

БЕЗПЛАТНО ДІЯ ЧИТАЧІВ НАШОЇ ГАЗЕТИ

Запрошуємо Вас впробувати його без ніяких коштів. Дозвольте, щоб ми вислали Вам паку повної величини. ЗАЖИВАЙТЕ БЕЗПЛАТНО 24 ТАБЛІТКИ Ж. Коли не будете задоволені повністю — часовою — полекшою, зверніть нам решту й не буде нам вини нічого. Така проба не буде коштувати Вас ні одного цента. НЕ ВИСИЛАЙТЕ ГРОШІ. Писати лише негайно Ваше ім'я й адресу до: ROSSE PRODUCTS COMPANY, Dept. O-3, 2708 Farwell Ave., Chicago 45, Ill.

ІВАН БУНЬКО

УКРАЇНСЬКИЙ ПОГРЕБНИК
варадує погребальні во \$150
чим так низький як
ОБСЛУГА НАКРАЩА.

JOHN BUNKO
Licensed Undertaker & Embalmer.
437 E. 5th ST., NEW YORK CITY.
Dignified funerals as low as \$150.
Telephone: GRamercy 7-7661.

Comfortable air conditioned
Lytwyn & Lytwyn
UKRAINIAN
FUNERAL DIRECTORS
801 SPRINGFIELD AVENUE,
NEWARK, N. J.
and IRVINGTON, N. J.
Essex 5-5555

OUR SERVICES ARE AVAILABLE
ANYWHERE IN NEW JERSEY

ПЕТРО ВРЕМА

УКРАЇНСЬКИЙ ПОГРЕБНИК

Занимається похороном
в BRONX, BROOKLYN, NEW
YORK і ОКОЛИЦЯХ

129 EAST 7th STREET
NEW YORK CITY
Tel. ORchard 4-2568

BRANCH OFFICE & CHAPPEL
707 PROSPECT AVENUE
(cor. E. 155 St.)
Bronx, N. Y.
Tel. MEloree 5-6577

Коли Тарзан опинився на землі, він почув, як провідник нагінки видав наказ до стріляння.

Заки ще вони встигли піднести кріси, він відскочив на бік...

... і в найближчій хвилині він опинився між густими кочами.

„Нам треба вишукати й убити обох — дикого чоловіка й його льва. Вони оба є вбивцями“ — сказав провідник.